

vezano s konkretno osebo in posledično s specifičnimi okoliščinami, v katere je ta oseba postavljena. Slednje je temeljna značilnost sodnega govorništva, kjer se običajno ugotavlja preteklo dejanje, to je, denimo, kaj (konkretno) se je zgodilo in kdo je (konkretni) storilec dejanja. Na drugi strani se je *teza* kot del predvaj ukvarjala z »dobrimi« in »slabimi« stranmi nekega splošnega problema, povezanega s človekovim delovanjem (politika) ali z vprašanji, ki se dotikajo splošnosti na ravni filozofske oziroma znanstvene obravnave (teorija). Vprašanja koristi in slabosti ne glede na politični ali znanstveni kontekst sodijo v zvrst sve-tovalnega govorništva in so vedno (tudi implicitno) usmerjena v prihodnost. Če so učenci v deklamacijah stopali v svet sodnega govorništva, so torej v progimnazmih, natančneje z vajo o *tezi*, pridobivali prve izkušnje s svetovalnim govorništvom.¹

Cilj:

Trditve se v uporabi elementov za konstrukcijo argumentov navezuje na *topos*, kjer so podana vsebinska izhodišča za obravnavo splošnih tem na ravni družbenega vrednotenja.² Na drugi strani ponovno vpe-ljuje urjenje v razširjanju in strukturi, ki je tukaj zlasti v funkciji pripre-ve na argumentativni del. Operativni cilji vaje so:

- o Učinkovito razširjanje splošne trditve: principi konstrukcije besedila, ki so podrejeni utemeljevanju trditve.
- o Strukturiran prikaz: osnovna štiridelna struktura, ki jo sestavljajo kratek uvod – usmeritev pozornosti, pripoved – predstavitev problema, osrednji – argumentativni del in zaključek – povzetek in poziv.
- o Utemeljevanje/izpodbijanje: izmenično navajanje utemeljenih trditvev (*teza*) in protitrditev (*antiteza*).
- o Konstrukcija argumentov na podlagi določenih vsebinskih izhodišč ((*ne*)zakonito, (*ne*)pravično, (*ne*)primerno, (*ne*)koristno, (*ne*)uporabno, (*ne*)spodobno, *posledice*).

Naloga:

V pisni obliki preučite eno od spodaj navedenih *splošnih trditvev*, tako da boste predstavili obe strani (trditvev in protitrditev). Pri pisanju upoštevajte takle vrstni red:

1 Več o značilnostih govorniških zvrsti pišemo v Žmavc (2009a).

2 Nekaj o splošnih načinih obravnave dane teme ste lahko izvedeli že v poglavju, kjer je predstavljena vaja *topos*.